

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Sprawozdanie za rok 2020
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Wiedza o społeczeństwie
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – czerwiec 2020 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	30 października 2020 r.

Opracowanie

dr hab. Piotr Załęski (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Krzysztof Niwiński (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Andrzej Kaptur (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

Plac Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35, fax 22 457 03 45
e-mail: info@oke.waw.pl
www.oke.waw.pl

Spis treści

Opis arkusza maturalnego	4
Dane dotyczące populacji zdających	4
Przebieg egzaminu	5
Podstawowe dane statystyczne	6
Komentarz	20

Opis arkusza egzaminu maturalnego

Arkusz egzaminacyjny z wiedzy o społeczeństwie składał się z 31 zadań, spośród których 8 zadań zawierało dwie części, zaś 1 zadanie – trzy części. Łącznie w arkuszu znalazło się zatem 41 poleceń. 12 poleceń było sformułowanych do zadań (lub ich części) zamkniętych (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz, na dobieranie). Każde z zadań sprawdzało umiejętności w obszarze wymagań ogólnych: wykorzystanie i tworzenie informacji. 3 zadania (lub ich części) weryfikowały wyłącznie ten obszar, dwa obszary były sprawdzane przez 26 zadań (lub ich części), a trzy obszary – przez 12 zadań (lub ich części, w tym każde z wypracowań). W związku z powyższym wybrano do każdego zadania jedno wymaganie ogólne realizowane w największym stopniu. Wykorzystanie i tworzenie informacji (I) to wymaganie, które spełniają we wskazanym stopniu zadania: 2., 4.1., 22.2., 25.1., 25.2., 30. i 31. (łącznie 18 punktów); Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów (II) – zadania: 1., 3.1., 3.2., 4.2. i 9.1. (łącznie 6 punktów); Współdziałanie w sprawach publicznych (III) – zadania: 17., 19.1. i 19.2. (łącznie 5 punktów); Znajomość zasad i procedur demokracji (IV) – zadania: 6., 7., 8., 10. i 11. (łącznie 6 punktów); Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej (V) – zadania: 5.1., 5.2., 9.2., 9.3., 12., 13. 14., 15. 16.1., 16.2. i 18. (łącznie 14 punktów); Rozumienie zasad gospodarki rynkowej (VI – III etap) – zadanie 20. (1 punkt); Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony (VI – IV etap, zakres podstawowy) – zadania 21. i 22.1. (łącznie 2 punkty); Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie (VI – IV etap, zakres rozszerzony) – zadania: 23., 24., 26.1., 26.2., 27., 28. i 29. (łącznie 8 punktów). Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać maksymalnie 60 punktów, w tym: 12 za zadania zamknięte, 36 za zadania otwarte (krótkiej odpowiedzi i z luką) oraz 12 za wypracowanie. Podczas rozwiązywania zadań można było korzystać z kalkulatora prostego.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		3 267
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	2 779
	z techników	488
	ze szkół na wsi	143
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	588
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	804
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	1 732
	ze szkół publicznych	2 752
	ze szkół niepublicznych	515
	kobiety	1 818
	mężczyźni	1 449
	bez dysleksji rozwojowej	2 821
	z dysleksją rozwojową	446

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

Z egzaminu zwolniono 13 osób – laureatów i finalistów Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	23
	słabowidzący	6
	niewidomi	0
	słabosłyszący	3
	niełyszący	9
	Ogółem	41

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		16 czerwca 2020	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		180 minut	
Liczba szkół		451	
Liczba zespołów egzaminatorów		5	
Liczba egzaminatorów		83	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		1	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	1
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz)		124	

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 2223, ze zm.).

² Ustawa o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1327).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

WYKRES 1. ROZKŁAD WYNIKÓW ZDAJĄCYCH

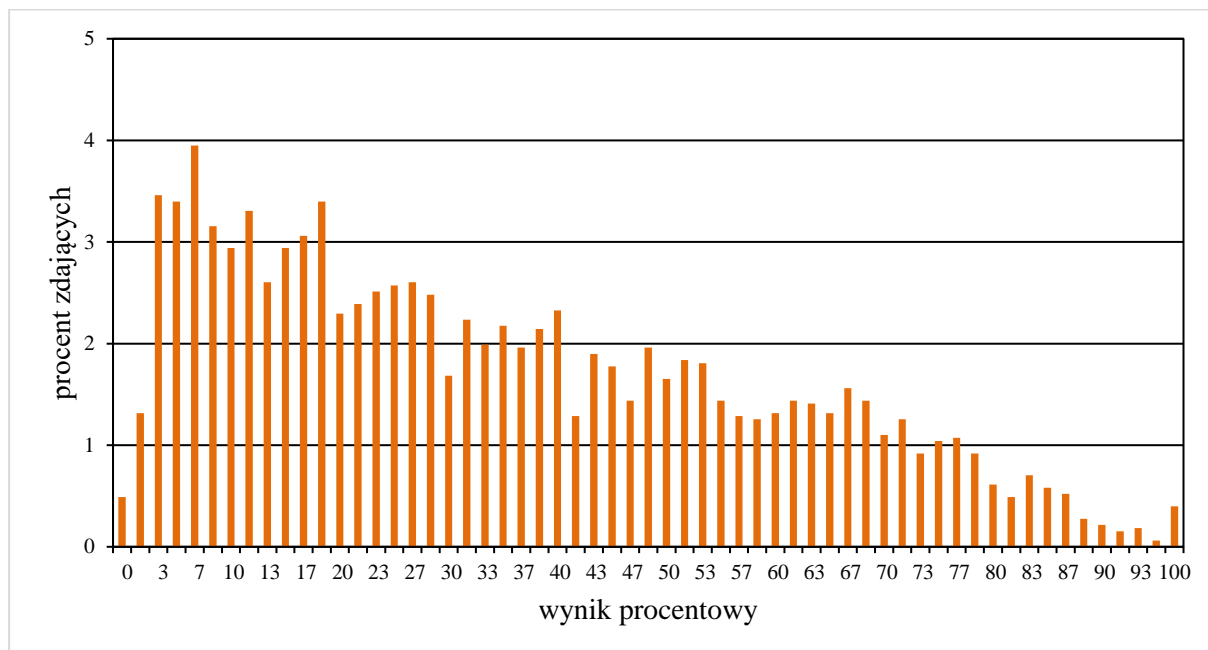

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	3267	0	100	30	7	34	23
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	2779	0	100	35	18	33	23
z techników	488	0	68	12	7	14	11

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	(III etap) 1. Podstawowe umiejętności życia w grupie. Zdający: 1) omawia i stosuje zasady komunikowania się i współpracy w grupie (np. bierze udział w dyskusji, zebraniu, wspólnym działaniu); 4) wyjaśnia na przykładach, jak można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań grupy lub jak im się przeciwstawić.	70
2.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 2) porównuje skalę nierówności społecznych w Polsce i wybranym państwie, wyjaśniając związek między nierównościami społecznymi a nierównością szans życiowych. 22. Współczesna demokracja w Polsce i na świecie – problemy i zagrożenia. Zdający: 1) rozważa problemy polityki bezpieczeństwa socjalnego.	28
3.1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 3) podaje przykłady i wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej.	52
3.2.		4. Struktura społeczna. Zdający: 1) opisuje strukturę klasowo-warstwową polskiego społeczeństwa i swojej społeczności lokalnej; 3) podaje przykłady i wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej. (III etap) 3. Współczesne społeczeństwo polskie. Zdający: 1) charakteryzuje – odwołując się do przykładów – wybrane warstwy społeczne, grupy zawodowe i style życia.	61
4.1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający: 2) omawia czynniki sprzyjające asymilacji oraz służące zachowaniu tożsamości narodowej. 8. Kultura i pluralizm kulturowy. Zdający: 2) wskazuje specyficzne cechy kultury wysokiej, masowej, narodowej i ludowej; 3) rozpoznaje najważniejsze cechy kultury wskazanej społeczności; 6) wyjaśnia, na czym polega i skąd się bierze pluralizm kulturowy współczesnego społeczeństwa; analizuje konsekwencje tego zjawiska.	39
4.2.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający: 1) przedstawia dwie koncepcje narodu: etniczno-kulturową i polityczną. 7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 4) omawia na przykładach przyczyny i sposoby rozwiązywania długotrwałych konfliktów między narodami; 5) omawia przyczyny i skutki konfliktów społecznych w państwach Afryki, Azji, Ameryki Południowej i Środkowej.	44

		<p>11. Obywatel i obywatelstwo. Zdający: 2) wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości. (III etap) 8. Naród i mniejszości narodowe. Zdający: 1) wyjaśnia, co dla niego oznacza być Polakiem (lub członkiem innej wspólnoty narodowej) i czym obywatelstwo różni się od narodowości.</p>	
5.1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający: 4) charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne i grupy imigrantów żyjące w Polsce (liczebność, historia, kultura, religia itp.); wymienia prawa, które im przysługują.	46
5.2.	V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	(III etap) 8. Naród i mniejszości narodowe. Zdający: 3) wymienia mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) żyjące obecnie w Polsce i przedstawia przysługujące im prawa; na podstawie samodzielnie zebranych materiałów charakteryzuje jedną z tych grup (jej historię, kulturę, obecną sytuację).	18
6.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	<p>12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 4) opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym; w miarę możliwości uczestniczy w wybranym działaniu. 13. Opinia publiczna. Zdający: 1) wyjaśnia, jak kształtuje się opinia publiczna i jakie są sposoby jej wyrażania; 2) wskazuje przykłady wpływu opinii publicznej na decyzje polityczne. 15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 6) wyjaśnia, czym jest referendum; rozważa, jak we współczesnym państwie można realizować inne formy demokracji bezpośredniej. 19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych; wyjaśnia, jaki model funkcjonuje w Polsce; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Włoch i Rosji, na podstawie samodzielnie zebranych informacji. (III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający: 4) wyjaśnia, podając przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz na poziomie lokalnym, krajowym, europejskim i światowym. (III etap) 10. Państwo i władza demokratyczna. Zdający: 5) porównuje demokrację bezpośrednią z przedstawicielską oraz większością z konstytucyjną (liberalną).</p>	36

7.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 1) opisuje wartości będące fundamentem współczesnej demokracji; podaje różne sposoby rozumienia wolności, równości i sprawiedliwości; 3) charakteryzuje główne fazy kształtowania się systemu demokratycznego; 5) wyjaśnia, jak są przeprowadzane i jaką rolę odgrywają wybory we współczesnej demokracji; 7) rozpoznaje przejawy łamania zasad i procedur demokratycznych w życiu publicznym – w państwie, społeczności lokalnej i życiu szkoły. 21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa; podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów). (III etap) 10. Państwo i władza demokratyczna. Zdający: 2) wskazuje różnice w sytuacji obywatela w ustroju demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym.	38
8.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	16. Polityka, ideologie, doktryny i programy polityczne. Zdający: 6) charakteryzuje najważniejsze współczesne doktryny polityczne (chrześcijańska demokracja, konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjaldemokracja, socjalizm).	55
9.1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 5) wyjaśnia, jak są przeprowadzane i jaką rolę odgrywają wybory we współczesnej demokracji. 17. Systemy partyjne. Zdający: 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia różnice między ordynacjami wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Polsce. (III etap) 12. System wyborczy i partyjny. Zdający: 1) wyjaśnia, jak przeprowadzane są w Polsce wybory prezydenckie i parlamentarne.	17
9.2.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający: 4) charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne i grupy imigrantów żyjące w Polsce (liczebność, historia, kultura, religia itp.); wymienia prawa, które im przysługują. 17. Systemy partyjne. Zdający: 6) analizuje argumenty na rzecz ordynacji większościowej i proporcjonalnej. (III etap) 8. Naród i mniejszości narodowe. Zdający: 3) wymienia mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) żyjące obecnie w Polsce i przedstawia przysługujące im prawa; na podstawie samodzielnie zebranych materiałów charakteryzuje jedną z tych grup (jej historię, kulturę, obecną sytuację).	28

9.3.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	17. Systemy partyjne. Zdający: 5) wyjaśnia znaczenie prognozy wyborczej dla reprezentatywności wyborów i tworzenia rządzącej koalicji. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia różnice między ordynacjami wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Polsce.	33
10.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych; wyjaśnia, jaki model funkcjonuje w Polsce. 23. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) przedstawia konstytucyjne zasady ustroju państwa. (III etap) 11. Rzeczpospolita Polska jako demokracja konstytucyjna. Zdający: 2) omawia najważniejsze zasady ustroju Polski (suwerenność narodu, podział władzy, rządy prawa, pluralizm).	49
11.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych; wyjaśnia, jaki model funkcjonuje w Polsce; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Włoch i Rosji, na podstawie samodzielnie zebranych informacji. 20. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wymienia i ilustruje przykładami funkcje władzy ustawodawczej. 21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa; podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów).	33
12.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 4) opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym; w miarę możliwości uczestniczy w wybranym działaniu. 15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 5) wyjaśnia, jak są przeprowadzane i jaką rolę odgrywają wybory we współczesnej demokracji; 6) wyjaśnia, czym jest referendum; rozważa, jak we współczesnym państwie można realizować inne formy demokracji bezpośredniej. 20. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 5) przedstawia procedurę tworzenia prawa przez parlament. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia różnice między ordynacjami wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Polsce. (IV z.p.) 1. Młody obywatel w urzędzie. Zdający: 3) podaje formalne warunki, jakie spełnić musi obywatel, by wziąć udział w wyborach. (III etap) 4. Być obywatelem. Zdający: 2) podaje przykłady uprawnień i obowiązków wynikających z posiadania polskiego obywatelstwa.	52

		<p>(III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający:</p> <p>1) przedstawia główne podmioty życia publicznego (obywatele, zrzeszenia obywatelskie, media, politycy i partie, władza, instytucje publiczne, biznes itp.) i pokazuje, jak współdziałają i konkurują one ze sobą w życiu publicznym;</p> <p>4) wyjaśnia, podając przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz na poziomie lokalnym, krajowym, europejskim i światowym.</p> <p>(III etap) 12. System wyborczy i partyjny. Zdający:</p> <p>1) wyjaśnia, jak przeprowadzane są w Polsce wybory prezydenckie i parlamentarne.</p> <p>(III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający:</p> <p>1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw.</p>	
13.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	<p>27. Organy kontroli państwowej, ochrony prawa i zaufania publicznego. Zdający:</p> <p>1) omawia kompetencje Najwyższej Izby Kontroli i ocenia jej znaczenie dla funkcjonowania instytucji publicznych.</p>	35
14.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	<p>28. Samorząd terytorialny w Polsce. Zdający:</p> <p>1) omawia formy demokracji przedstawicielskiej i bezpośredniej w samorządach terytorialnych; opisuje instytucję referendum lokalnego;</p> <p>2) przedstawia zadania i kompetencje samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego.</p> <p>(III etap) 17. Gmina jako wspólnota mieszkańców. Zdający:</p> <p>3) przedstawia sposób wybierania i działania władz gminy, w tym podejmowania decyzji w sprawie budżetu.</p>	19
15.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	<p>28. Samorząd terytorialny w Polsce. Zdający:</p> <p>3) wyjaśnia, jakie są źródła dochodów samorządów (dochody własne, dotacje, subwencje) i jak jest uchwalany budżet gminy.</p> <p>(III etap) 16. Samorzady i ich znaczenie. Zdający:</p> <p>2) wyjaśnia, na czym polegają zasady decentralizacji i pomocniczości; odnosi je do przykładów z życia własnego regionu i miejscowości.</p> <p>(III etap) 17. Gmina jako wspólnota mieszkańców. Zdający:</p> <p>3) przedstawia sposób wybierania i działania władz gminy, w tym podejmowania decyzji w sprawie budżetu.</p>	31
16.1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	<p>34. Prawo administracyjne. Zdający:</p> <p>2) przedstawia strukturę sądownictwa administracyjnego; opisuje przebieg postępowania administracyjnego;</p> <p>3) wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji i postanowień organów administracyjnych (odwołanie, zażalenie, skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego, skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego).</p> <p>37. Ochrona praw człowieka w Polsce. Zdający:</p> <p>1) przedstawia prawa i wolności zagwarantowane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wymienia środki i mechanizmy ich ochrony w Polsce.</p> <p>(IV z.p.) 1. Młody obywatel w urzędzie. Zdający:</p>	35

		<p>5) wyjaśnia, co może zrobić obywatel, gdy nie zgadza się z decyzją urzędu;</p> <p>6) sporządza urzędowy wniosek, skargę i odwołanie. (IV z.p.) 6. Ochrona praw i wolności. Zdający: 1) przedstawia główne środki ochrony praw i wolności w Polsce.</p>	
16.2.	<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>34. Prawo administracyjne. Zdający: 2) przedstawia strukturę sądownictwa administracyjnego; opisuje przebieg postępowania administracyjnego; 3) wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji i postanowień organów administracyjnych (odwołanie, zażalenie, skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego, skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego). 37. Ochrona praw człowieka w Polsce. Zdający: 1) przedstawia prawa i wolności zagwarantowane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wymienia środki i mechanizmy ich ochrony w Polsce. (IV z.p.) 6. Ochrona praw i wolności. Zdający: 1) przedstawia główne środki ochrony praw i wolności w Polsce.</p>	20
17.	<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. III. Współdziałanie w sprawach publicznych. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) wskazuje gałęzie prawa i kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów. 31. Sądy i Trybunały. Zdający: 3) przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce i wyjaśnia, jaką rolę odgrywają w niej Sąd Najwyższy i Krajowa Rada Sądownictwa. 32. Prawo cywilne i rodzinne. Zdający: 3) opisuje podstawowe zasady postępowania cywilnego (rozpoznawczego: procesowego oraz nieprocesowego i egzekucyjnego) oraz sposoby zaskarżania orzeczeń. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 4) wyjaśnia różnice między prawem cywilnym, karnym i administracyjnym; wskazuje, w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; 6) przedstawia uczestników i przebieg procesu sądowego: cywilnego i karnego; uzasadnia znaczenie mediacji. (III etap) 15. Władza sądownicza. Zdający: 1) przedstawia organy władzy sądowniczej, zasady, wedle których działają sądy (niezawisłość, dwuinstancyjność) i przykłady spraw, którymi się zajmują.</p>	26
18.	<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 5) omawia przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące relacji państwo – Kościół; podaje najważniejsze postanowienia konkordatu. 23. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) wyjaśnia relację między prawem międzynarodowym (w tym unijnym) a prawem krajowym. 29. Prawo. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje prawa (międzynarodowe, krajowe, miejscowe; prywatne, publiczne; materialne, formalne; cywilne, karne, administracyjne). 30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) opisuje źródła prawa w Polsce oraz hierarchię aktów prawnych. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający:</p>	55

		3) wymienia źródła prawa; znajduje wskazany akt prawny i interpretuje proste przepisy prawne.	
19.1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. III. Współdziałanie w sprawach publicznych. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 1) odnajduje w odpowiednim akcie prawnym przepis dotyczący wybranego przypadku prawnego i interpretuje go. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) wymienia źródła prawa; znajduje wskazany akt prawny i interpretuje proste przepisy prawne. (III etap) 26. Gospodarstwo domowe. Zdający: 4) wyjaśnia, jakie prawa mają konsumenci i jak mogą ich dochodzić.	34
19.2.			56
20.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (III etap) VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	(IV z.p.) 4. Edukacja i praca w Polsce i Unii Europejskiej. Zdający: 6) wyjaśnia, jakie możliwości zarabiania mają młodzi ludzie, jakie umowy mogą zawierać i jakie są zasady opodatkowania ich dochodów. (III etap) 28. Gospodarka w skali państwa. Zdający: 3) przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT, CIT) i oblicza wysokość podatku PIT na podstawie konkretnych danych.	33
21.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	14. Środki masowego przekazu. Zdający: 8) ocenia zasoby Internetu z punktu widzenia rzetelności i wiarygodności informacyjnej; świadomie i krytycznie odbiera zawarte w nich treści. (IV z.p.) 5. Prawa człowieka. Zdający: 2) wymienia podstawowe prawa i wolności człowieka; wyjaśnia, co oznacza, że są one powszechne, przyrodzone i niezbywalne; 4) znajduje w środkach masowego przekazu (w tym w Internecie) informacje o przypadkach łamania praw człowieka na świecie; 5) bierze udział w debacie klasowej, szkolnej lub internetowej na temat wolności słowa lub innych praw i wolności. (IV z.p.) 6. Ochrona praw i wolności. Zdający: 6) znajduje informacje o naruszaniu praw człowieka w wybranej dziedzinie (np. prawa kobiet, prawa dziecka, wolność wyznania, prawo do edukacji, prawa humanitarne) i projektuje działania, które mogą temu zaradzić.	61
22.1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	38. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka. Zdający: 1) opisuje system ochrony praw człowieka funkcjonujący na mocy Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz Międzynarodowych Paktów Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych. (IV z.p.) 5. Prawa człowieka. Zdający: 1) przedstawia krótko historię praw człowieka i ich generacje; wymienia najważniejsze dokumenty z tym związane; 3) podaje najważniejsze postanowienia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Konwencji o Prawach Dziecka.	26
22.2.		36. Prawa człowieka. Zdający: 1) przedstawia ideę oraz historyczny rodowód praw człowieka;	41

		<p>2) przedstawia argumenty na rzecz uniwersalności praw człowieka i analizuje zastrzeżenia formułowane przez jej przeciwników.</p> <p>(IV z.p.) 5. Prawa człowieka. Zdający:</p> <p>2) wymienia podstawowe prawa i wolności człowieka; wyjaśnia, co oznacza, że są one powszechne, przyrodzone i niezbywalne;</p> <p>5) bierze udział w debacie klasowej, szkolnej lub internetowej na temat wolności słowa lub innych praw i wolności.</p>	
23.	<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.)</p> <p>VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.</p>	<p>42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający:</p> <p>3) charakteryzuje krótko działanie następujących organizacji: WHO (Światowa Organizacja Zdrowia), ILO (Międzynarodowa Organizacja Pracy), FAO (Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa), IMF (Międzynarodowy Fundusz Walutowy), IBRD (Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju), WTO (Światowa Organizacja Handlu), OECD (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju), UNESCO (Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury), UNIDO (Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Rozwoju Przemysłowego), IAEA (Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej), UNICEF (Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci), UNHCR (Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców).</p>	45
24.	<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.)</p> <p>VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.</p>	<p>42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający:</p> <p>1) charakteryzuje przemiany, jakie nastąpiły w Europie i na świecie po upadku komunizmu.</p>	29
25.1.	<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p>	<p>13. Opinia publiczna. Zdający:</p> <p>3) odczytuje i interpretuje tabele i wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej.</p> <p>(III etap) 6. Środki masowego przekazu. Zdający:</p> <p>4) uzasadnia, posługując się przykładami, znaczenie opinii publicznej we współczesnym świecie; odczytuje i interpretuje wyniki wybranego sondażu opinii publicznej.</p>	32
25.2.			59
26.1.	<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.)</p> <p>VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.</p>	<p>43. Integracja europejska. Zdający:</p> <p>1) omawia genezę i przebieg integracji europejskiej (cele, główne dokumenty i instytucje, politycy, fazy integracji).</p>	47
26.2.			16
27.	<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.)</p> <p>VI. Dostrzeganie współzależności we</p>	<p>43. Integracja europejska. Zdający:</p> <p>2) przedstawia sposoby podejmowania decyzji politycznych i gospodarczych w Unii Europejskiej, odnosząc je do zasad pomocniczości i solidarności;</p> <p>3) charakteryzuje sposób powoływania, działania i najważniejsze kompetencje instytucji Unii Europejskiej (Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska, Rada Europejska,</p>	43

	współczesnym świecie.	Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Trybunał Obrachunkowy, Europejski Bank Centralny); 4) wyjaśnia, jak tworzone jest prawo unijne, oraz wymienia najważniejsze postanowienia traktatów obowiązujących w Unii Europejskiej; 5) przedstawia procedurę uchwalania budżetu unijnego oraz główne dochody i wydatki budżetowe. (III etap) 20. Integracja europejska. Zdający: 2) wyjaśnia, czym zajmują się najważniejsze instytucje Unii Europejskiej (Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska).	
28.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	45. Polska w Unii Europejskiej. Zdający: 1) wyjaśnia, na czym polega swobodny przepływ osób, kapitału, towarów i usług w Unii Europejskiej oraz jakie są zasady przekraczania granic przez polskich obywateli (w strefie Schengen i poza nią); 2) opisuje prawa i obowiązki wynikające z posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej, w tym możliwość skargi do Rzecznika Praw Obywatelskich Unii Europejskiej; 5) wyszukuje informacje o możliwościach podejmowania nauki i pracy w państwach Unii Europejskiej, potrafi posługiwać się Europass. (IV z.p.) 1. Młody obywatel w urzędzie. Zdający: 3) podaje formalne warunki, jakie spełnić musi obywatel, by wziąć udział w wyborach. (IV z.p.) 4. Edukacja i praca w Polsce i Unii Europejskiej. Zdający: 5) wyjaśnia, co wynika z wejścia Polski do strefy Schengen; zna zasady bezpiecznego podróżowania po Europie i świecie (unikanie ryzyka, postępowanie w razie kradzieży lub wypadku, możliwości uzyskania pomocy, w tym opieki zdrowotnej); 7) omawia ogólne zasady podejmowania pracy i zakładania własnych przedsiębiorstw w Unii Europejskiej (na podstawie informacji z Internetu); sporządza Europass-CV. (III etap) 20. Integracja europejska. Zdający: 5) wskazuje na mapie członków Unii Europejskiej i uzasadnia swoją opinię na temat jej dalszej integracji i rozszerzania. (III etap) 21. Polska w Unii Europejskiej. Zdający: 1) przedstawia prawa i obowiązki wynikające z posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej.	49
29.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 4) omawia na przykładach przyczyny i sposoby rozwiązywania długotrwałych konfliktów między narodami; 5) omawia przyczyny i skutki konfliktów społecznych w państwach Afryki, Azji, Ameryki Południowej i Środkowej. 40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 5) wskazuje i wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych we współczesnym świecie; 7) wymienia konflikty, którym towarzyszy terroryzm; wyjaśnia ich przyczyny oraz motywy i sposoby działania terrorystów; opisuje i ocenia strategie zwalczania terroryzmu. (III etap) 22. Współpraca i konflikty międzynarodowe. Zdający: 2) wskazuje na mapie miejsca najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych; omawia przebieg i próby rozwiązania jednego z nich.	27

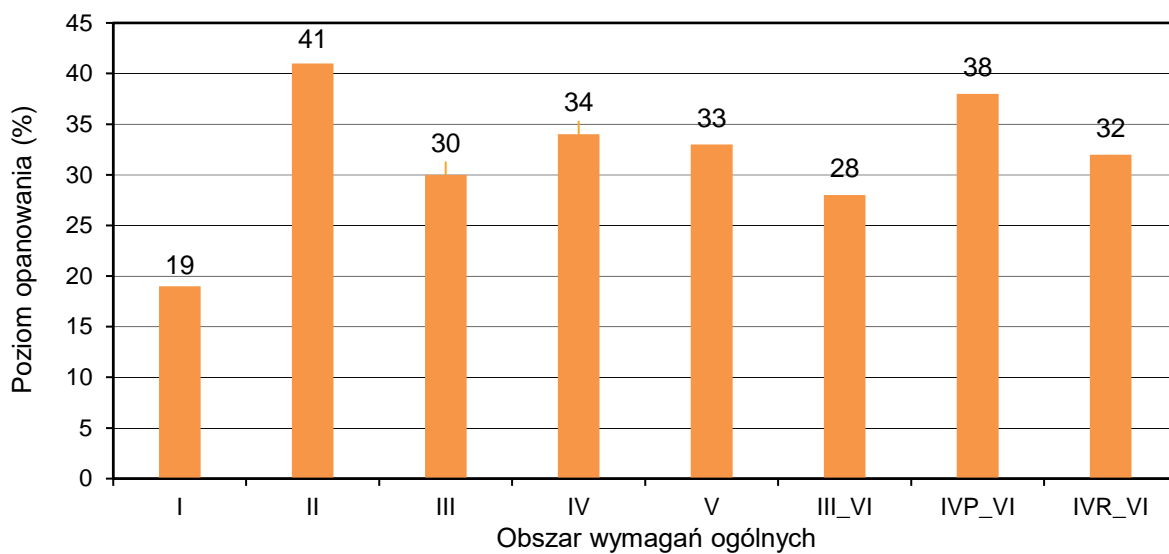
30.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	<p>40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny dysproporcji między globalną Północą i globalnym Południem oraz mechanizmy i działania, które ją zmniejszają lub powiększają.</p> <p>41. Globalizacja współczesnego świata. Zdający: 2) ocenia rolę wybranych państw oraz instytucji o zasięgu globalnym (organizacji, korporacji, mediów) w procesach globalizacyjnych.</p> <p>(III etap) 23. Problemy współczesnego świata. Zdający: 1) porównuje sytuację w państwach globalnego Południa i globalnej Północy i wyjaśnia na przykładach, na czym polega ich współzależność; 4) rozważa, jak jego zachowania mogą wpływać na życie innych ludzi na świecie (np. oszczędzanie wody i energii, przemysłane zakupy).</p>	35
31.1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	<p>19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych; wyjaśnia, jaki model funkcjonuje w Polsce; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Włoch i Rosji, na podstawie samodzielnie zebranych informacji; 3) przedstawia zasady odpowiedzialności konstytucyjnej i politycznej; wskazuje, kto im podlega.</p> <p>20. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wymienia i ilustruje przykładami funkcje władzy ustawodawczej; 4) wyjaśnia terminy: sesja plenarna, komisja parlamentarna, kworum, interpelacja, zapytanie poselskie.</p> <p>24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) wymienia kompetencje Sejmu i Senatu w państwie i przedstawia znaczenie obu izb oraz Zgromadzenia Narodowego w systemie władz Rzeczypospolitej Polskiej; 2) określa sytuacje, w jakich może dojść do skrócenia kadencji Sejmu; 3) podaje przykłady stosowania w procedurze legislacyjnej polskiego parlamentu większości zwykłej, bezwzględnej i kwalifikowanej; 4) wyjaśnia szczególny charakter procedury uchwalania ustawy budżetowej.</p> <p>25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem, rządem, władzą sądową, a także sposób sprawowania władzy w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej; 3) wyjaśnia, w jakich okolicznościach prezydent może być zawieszony lub usunięty z urzędu.</p> <p>26. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) przedstawia konstytucyjne procedury powoływania i odwoływania rządu, zmiany rządu i zmiany ministrów.</p> <p>(III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający: 1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw.</p> <p>(III etap) 14. Władza wykonawcza. Zdający: 1) wskazuje najważniejsze zadania prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i wyszukuje w środkach masowego przekazu informacje o działaniach urzędującego prezydenta;</p>	15

		2) wyjaśnia, jak powoływany jest i czym zajmuje się rząd polski; podaje nazwisko premiera, wyszukuje nazwiska ministrów i zadania wybranych ministerstw.	
31.2.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. (IV etap z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia, na czym polega praworządność i jakie zasady oraz instytucje stoją na jej straży; 3) wskazuje gałęzie prawa i kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów; 5) przedstawia różnicę między sędziami a ławnikami. 31. Sądy i Trybunały. Zdający: 3) przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce i wyjaśnia, jaką rolę odgrywają w niej Sąd Najwyższy i Krajowa Rada Sądownictwa. 33. Prawo karne. Zdający: 1) stosuje w analizie przypadku podstawowe pojęcia i zasady prawa karnego (odpowiedzialność karna, przestępstwo a wykroczenie, zbrodnia i występki, zasada domniemania niewinności); 2) opisuje przebieg postępowania karnego oraz uczestniczące w nim organy i strony; podaje przykłady przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego i prywatnego, wyjaśnia rolę oskarżyciela posiłkowego; 3) przedstawia kary i środki karne obowiązujące w polskim prawie oraz prawa przysługujące ofierze, oskarżonemu i świadkowi; 4) podaje zasady wnoszenia apelacji i kasacji w sprawach karnych. 35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 2) wskazuje, do jakich instytucji i osób można się zwrócić o pomoc prawną w konkretnych sytuacjach. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 2) wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, nieznanostwo prawa szkodzi) i wyjaśnia konsekwencje ich łamania; 6) przedstawia uczestników i przebieg procesu sądowego: cywilnego i karnego; uzasadnia znaczenie mediacji; 7) wymienia główne prawa, jakie przysługują ofierze, sprawcy i świadkowi przestępstwa; 8) pisze pozew w wybranej sprawie cywilnej i zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa (według wzoru). (IV z.p.) 3. Bezpieczeństwo. Zdający: 1) charakteryzuje najważniejsze zadania prokuratury i policji; 2) przedstawia uprawnienia policjantów i innych służb porządkowych; rozpoznaje przejawy ich naruszania. (III etap) 15. Władza sądownicza. Zdający: 1) przedstawia organy władzy sądowniczej, zasady, wedle których działają sądy (niezawisłość, dwuinstancyjność) i przykłady spraw, którymi się zajmują.	
31.3.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 4) omawia na przykładach przyczyny i sposoby rozwiązywania długotrwałych konfliktów między narodami; 5) omawia przyczyny i skutki konfliktów społecznych w państwach Afryki, Azji, Ameryki Południowej i Środkowej. 38. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka. Zdający:	

	<p>(IV etap z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.</p>	<p>2) ocenia znaczenie Międzynarodowego Trybunału Karnego w Hadze dla systemu ochrony praw człowieka na świecie. 39. Polska polityka zagraniczna. Zdający: 2) charakteryzuje główne kierunki polskiej polityki zagranicznej po 1989 r. i sposoby jej prowadzenia (na wybranych przykładach). 40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 1) przedstawia podmioty oraz zasady prawa międzynarodowego (zasadę suwerenności, wzajemności, <i>pacta sunt servanda</i>); 2) charakteryzuje na przykładach najczęściej stosowane metody rozwiązywania sporów między państwami; 5) wskazuje i wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych we współczesnym świecie; 6) rozważa możliwości prowadzenia akcji humanitarnych, współpracy rozwojowej oraz interwencji pokojowych na obszarach dotkniętych konfliktami zbrojnymi, oceniając ich skuteczność i aspekty moralne. 42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany, jakie nastąpiły w Europie i na świecie po upadku komunizmu; 2) opisuje cele i metody działania ONZ oraz kompetencje jej organów (Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, Rada Gospodarcza i Społeczna); 3) charakteryzuje krótko działanie następujących organizacji: WHO (Światowa Organizacja Zdrowia), ILO (Międzynarodowa Organizacja Pracy), FAO (Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa), IMF (Międzynarodowy Fundusz Walutowy), IBRD (Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju), WTO (Światowa Organizacja Handlu), OECD (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju), UNESCO (Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury), UNIDO (Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Rozwoju Przemysłowego), IAEA (Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej), UNICEF (Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci), UNHCR (Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców); 4) wyjaśnia, jak powstało NATO, jakie są jego cele i organy; wymienia najważniejsze operacje wojskowe Sojuszu. 44. Europa wśród światowych mocarstw. Zdający: 4) przedstawia na przykładach znaczenie supermocarstw i mocarstw regionalnych dla ładu światowego. (III etap) 19. Relacje Polski z innymi państwami. Zdający: 2) charakteryzuje politykę obronną Polski; członkostwo w NATO, udział w międzynarodowych misjach pokojowych i operacjach militarnych. (III etap) 22. Współpraca i konflikty międzynarodowe. Zdający: 1) wyjaśnia, czym zajmuje się ONZ, jej najważniejsze organy (Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny) i wybrane organizacje międzynarodowe; 2) wskazuje na mapie miejsca najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych; omawia przebieg i próby rozwiązania jednego z nich. (III etap) 23. Problemy współczesnego świata. Zdający: 5) ocenia sytuację imigrantów i uchodźców we współczesnym świecie.</p>	
--	--	--	--

WYKRES 2.

POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH
(WEDŁUG ZADAŃ SPEŁNIAJĄCYCH DANE WYMAGANIE W NAJWIĘKSZYM STOPNIU)

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom rozwiązywalności zadań zależał od wymagania ogólnego, którego opanowanie w głównym stopniu sprawdzało dane zadanie. Najlepsze rezultaty miały zadania (lub części zadań) sprawdzające wiedzę i umiejętności z zakresu I wymagania ogólnego (Wykorzystanie i tworzenie informacji) – ich poziom wykonania, podobnie jak w poprzednim roku, wyniósł 19%. Jednak w przypadku tego wymagania zasadne jest dokonanie rozróżnienia między zadaniem sprawdzającym umiejętność tworzenia informacji (wypracowanie; poziom wykonania – 11%, w poprzednich latach 10–18%) i zadaniami wymagającymi nade wszystko korzystania z informacji (średni poziom wykonania był wyższy niż średni rezultat całego arkusza, ale wyniósł tylko 35%, co oznacza spadek o 9 punktów procentowych w stosunku do poprzedniego roku). Nieco niższy niż średni rezultat z arkusza był wynik zadania z zakresu VI wymagania ogólnego na III etapie edukacyjnym (Rozumienie zasad gospodarki rynkowej) – wyniósł on 28% (w poprzednich latach mieścił się w przedziale 10–32%).

Rezultaty rozwiązywalności zadań (lub części zadań) z zakresu pozostałych wymagań były wyższe niż średni wynik dla całego arkusza. W tej kategorii najłagodniej rozwiązano zadania z zakresu III wymagania ogólnego (Współdziałanie w sprawach publicznych) – ich rozwiązywalność na poziomie wykonania 30% oznaczała spadek w stosunku do zeszłego roku o 10 punktów procentowych, choć należy podkreślić, że poziom ten – za wyjątkiem 2019 roku – mieścił się we wcześniejszych maturach w przedziale 19–30%. Kolejny średni wynik (32%) zanotowano w zadaniach z VI wymagania ogólnego na IV etapie edukacyjnym w zakresie rozszerzonym (Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie) – w tym przypadku poziom wykonania po raz pierwszy był wyższy niż średni rezultat z arkusza (w stosunku do zeszłego roku poziom ten wzrósł o 10 punktów procentowych; w latach poprzednich mieścił się w przedziale 14–26%). Jeszcze bardziej znacząco (bo o 11 punktów procentowych) wzrósł w stosunku do zeszłego roku średni wynik zadań z zakresu V wymagania ogólnego (Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej) – wyniósł on 33% i był najlepszy dla tego wymagania w dotychczasowych maturach (w poprzednich latach 22–28%). W przypadku zadań z zakresu IV wymagania ogólnego (Znajomość zasad i procedur demokracji) poziom wykonania 34% nie odbiegał od górnej granicy tego z lat poprzednich (29–34%). Kolejny średni rezultat zanotowano w zadaniach dotyczących VI wymagania ogólnego na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym (Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony) – tu poziom wykonania, który wyniósł 38% (w poprzednich latach 24–56%), był niższy niż w roku ubiegłym o 10 punktów procentowych. Najwyższy poziom wykonania w tegorocznej maturze (41%) dotyczył zadań sprawdzających umiejętności typowe dla II wymagania ogólnego (Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów) – był on zbliżony do tego z zeszłego roku, ale o 11 punktów procentowych niższy niż w latach 2017–2018.

Tylko jedno zadanie (1.) okazało się łatwe dla zdających – było to zadanie wielokrotnego wyboru, wymagające rozpoznania postawy asertywnej (wykonało je poprawnie 70% zdających). W zbiorze zadań umiarkowanie trudnych znalazły się kolejne dwa zadania zamknięte: 18. (zadanie WW, w którym należało rozpoznać akt prawny na podstawie zamieszczonych przepisów; poziom wykonania – 55%) oraz 25.2., które wymagało wykorzystania danych z badań opinii publicznej (poziom wykonania – 59%). Pozostałe zadania z tego zbioru były zadaniami krótkiej odpowiedzi – zadanie 3.2. wymagało dokonania przez

zdającego uzasadnienia w zakresie procesów społecznych, zadanie 19.2. – rozstrzygnięcia w kwestii możliwości skorzystania z praw wraz z uzasadnieniem odwołującym się do przytoczonych przepisów prawnych, a zadanie 21. – uzasadnienia z zakresu praw i wolności człowieka z odwołaniem do przedstawionych plakatów (poziom wykonania – odpowiednio 61, 56 i 61%). Ten zbiór uzupełnić należy zadaniami relatywnie łatwymi dla zdających, których poziom wykonania był zdecydowanie wyższy niż średni rezultat arkusza. Były to zadania wymagające: podstawowej wiedzy dotyczącej siatki pojęciowej socjologii (zadanie 3.1.; poziom wykonania – 52%) lub politologii (zadanie 8.; poziom wykonania – 55%) oraz konfrontacji rozwiązań ustrojowych z przytoczonych przepisów prawnych z tymi funkcjonującymi we współczesnej Polsce (zadanie 12.; poziom wykonania – 52%). W tym przedziale mamy też zadanie zamknięte wymagające podstawowej wiedzy w zakresie specyfiki praw obywatelskich wynikających z członkostwa państwa w Unii Europejskiej (zadanie 28.; poziom wykonania – 49%).

Najtrudniejsze w arkuszu (poziom wykonania – 15%) okazało się wypracowanie (zadanie 31.). W zbiorze bardzo trudnych znalazły się otwarte zadania wymagające podania nazw polskich organów samorządu terytorialnego (zadanie 14.; poziom wykonania – 19%) i władzy sądowniczej (zadanie 16.2.; poziom wykonania – 20%) oraz nazwiska współtwórcy procesu integracji europejskiej (zadanie 26.2.; poziom wykonania – 16%). Wśród zadań z tej kategorii znalazło się także zadanie otwarte wymagające dokonania uzasadnienia na podstawie dwóch materiałów źródłowych (9.1.; poziom wykonania – 17%) oraz zadanie zamknięte, w którym zdający mieli zweryfikować prawdziwość zdań dotyczących etnicznych grup mniejszościowych w Polsce (5.2.; poziom wykonania – 18%).

Generalnie najłatwiejsze – jako co roku – okazały się zadania z problematyki socjologicznej (11 zadań za 11 punktów; były to zadania: 1., 2., 3.1., 3.2., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 25.1., 25.2. i 30.), których średni poziom wykonania wyniósł 44% i był taki sam jak w roku ubiegłym. Warto podkreślić także dość znaczącą rozpiętość wyników tych zadań w analizowanej maturze – wyniosła ona 19–70%. Tegoroczne wyniki zadań z zakresu tematyki politycznej (12 zadań za 16 punktów; zadania: 6., 7., 8., 9.1., 9.2., 9.3., 10., 11., 12., 13., 14. i 15.) były lepsze niż ich średni rezultat z lat 2015–2019 – poziom ich wykonania wyniósł 36% (był o 4 punkty procentowe wyższy niż w roku ubiegłym), a wyniki mieściły się w przedziale 15–46%. Średni rezultat zadań z zakresu tematyki prawnej (9 zadań za 11 punktów; zadania: 16.1., 16.2., 17., 18., 19.1., 19.2., 21., 22.1. i 22.2.) był w zasadzie tożsamy ze średnią z zadań z tego bloku z zeszłego roku oraz z lat 2015–2019. Wyniósł on 34%, a rezultaty zadań mieściły się w przedziale 16–55%. Podobny rezultat – 37%, osiągnięto w zadaniach z problematyki międzynarodowej (7 zadań za 8 punktów; zadania: 23., 24., 26.1., 26.2., 27., 28. i 29.; przedział poziomu wykonania 12–48%), co oznaczało znaczny wzrost (o 16 punktów procentowych) w stosunku do matury z roku ubiegłego. Podobny wzrost zanotowano w problematyce gospodarczej – poziom wykonania zadania 20. (za 1 punkt) wyniósł 33% i był o 10 punktów procentowych wyższy niż średnia z zadań maturalnych z tego bloku w latach 2018–2019. Widać zatem, że dokonuje się jeszcze większe niż w roku ubiegłym spłaszczenie średnich rezultatów zadań z różnych bloków – różnica między wynikami zadań z bloku najtrudniejszego i najłatwiejszego wyniosła bowiem tylko 11 punktów procentowych (w przypadku średniej dla zadań z poszczególnych bloków wyliczonej z pięciu poprzednich matur różnica ta miała wartość 24 punktów procentowych).

Zwraca uwagę brak jednoznacznej korelacji między poziomem wykonania zadań a etapem (III–IV) i zakresem edukacyjnym (zakres podstawowy i rozszerzony IV etapu), do którego

w największym stopniu zadania nawiązywały. I tak, niezadowolający poziom wykonania dotyczy trzech zadań (5.2. z tematyki etnicznej, 14. z tematyki samorządowej i 26.2. z tematyki europejskiej) mieszczących się już w zagadnieniach podstawy programowej dla III etapu edukacyjnego (a następnie powtarzanych w zakresie rozszerzonym IV etapu). Z kolei zadania 1., 5.1., 10. i 12., także dotyczące jedynie lub nade wszystko wymagań gimnazjalnych, okazały się jednymi z łatwiejszych w arkuszu. W przypadku problematyki charakterystycznej dla IV etapu edukacyjnego w zakresie podstawowym rozpiętość wyników także była niemała (w dwóch zadaniach uznanych za wypełniające w największym stopniu VI wymaganie ogólne z tego zakresu wyniosła ona 26–61%). Obrazu tego dopełnia większa niż zwykle rozpiętość rezultatów (17–61%) zadań odnoszących się wyłącznie do IV etapu edukacyjnego w zakresie rozszerzonym.

Należy podkreślić, że mamy do czynienia z generalnymi prawidłowościami między rodzajami bądź formami zadań a ich średnimi wynikami. Jak co roku, najtrudniejszy typ zadania stanowi wypracowanie (poziom wykonania 15%; średnia z ostatnich 5 lat: 14%). Także jak zwykle, najłatwiejsze dla zdających okazały się zadania zamknięte (12 zadań za 12 punktów) – ich średni poziom wykonania wyniósł w tym roku 40% (a zatem był o 3 punkty procentowe wyższy niż w zeszłym roku i o 1 punkt procentowy wyższy niż średnia dla wszystkich tych zadań w maturach zdawanych od 2015 roku). Średnie rezultaty zadań KO i z luką były zależne od typu oczekiwanej odpowiedzi. Zadania wymagające podania nazw czy nazwisk (11 zadań za 16 punktów) zostały rozwiązane na poziomie 26% – identycznym jak średnia dla wszystkich takich zadań w dotychczasowych maturach i 2 punkty procentowe niższym niż w ubiegłym roku. Z kolei średni rezultat zadań KO wymagających nieco dłuższej wypowiedzi, a zatem takich, dla których w zasadach oceniania podano przykładową odpowiedź (17 zadań za 20 punktów), wyniósł 35%, a więc był o 3 punkty procentowe wyższy niż w zeszłym roku i niż średnia ze wszystkich takich zadań w maturach zdawanych według wymogów obowiązującej zdających podstawy programowej. Powyższe wnioski nie oznaczają sytuacji, w której mamy do czynienia z małą rozpiętością wyników w ramach poszczególnych rodzajów czy form zadań, a zatem przykładowo wśród zadań zamkniętych oraz zadań KO wymagających skonstruowania dłuższej (niż podanie nazwy) odpowiedzi mamy i zadania bardzo trudne (odpowiednio zadania 5.2. i 9.1.), natomiast wśród zadań KO wymagających podania nazw znalazło się relatywnie łatwe zadanie 3.1. W analizowanej maturze rozpiętości rezultatów wskazanych wyżej kategorii zadań wyniosły: 19–70% (zadania zamknięte), 12–47% (zadania KO i z luką wymagające podania nazw) oraz 14–60% (pozostałe zadania KO). Warto zaznaczyć, że wśród zadań KO wymagających podania nazw nie było zadań innych niż trudne lub bardzo trudne.

Jak co roku, największą bolączką maturzystów były zadania wymagające do rozwiązania ścisłej wiedzy przedmiotowej. Warto zwrócić uwagę, że wśród zadań bardzo trudnych znalazły się dwa zadania wymagające podania nazw organów władzy publicznej w Polsce, przy czym sprawdzana w nich wiedza nie odnosiła się wyłącznie do treści zakresu rozszerzonego podstawy programowej kształcenia ponadgimnazjalnego.

Szczególnie niezadowolający był rezultat zadania 14. (poziom wykonania 19%), w którym od maturzystów oczekiwano podania nazw organów samorządu terytorialnego na poziomie gminy („rady gminy” w przypadku przepisu 1. i „burmistrza” w przypadku przepisu 2.). Przytoczone poniżej odpowiedzi wskazują na mylenie przez zdających poziomów samorządu terytorialnego, organów uchwałodawczych i wykonawczych (obie pomyłki w przykładzie 1. i 2.) a także organów samorządowych i rządowych (przykład 3.) oraz posiadanie przez część z nich

wiedzy nieaktualnej od kilkunastu lat (przykład 4.). Występowały także odpowiedzi, w których zdający wymyślali nazwy nieistniejących w Polsce organów (przykład 5.).

Przykład 1.

Przepis 1. – ... <i>rada</i> ... <i>gminy</i>
Przepis 2. – ... <i>rada</i> ... <i>powiatu</i>

Przykład 2.

Przepis 1. – <i>Starosta</i>
Przepis 2. – <i>Wójt</i>

Przykład 3.

Przepis 1. – ... <i>wojewoda</i> ... <i>wład gminy</i>
Przepis 2. – ... <i>burmistrz</i> ... <i>wład gminy</i> ... <i>wojewoda</i>

Przykład 4.

Przepis 1. – <i>rada</i> ... <i>gminy</i>
Przepis 2. – <i>wójt</i> ... <i>rada</i> ... <i>gminy</i>

Przykład 5.

Przepis 1. – ... <i>Sędzia</i> ... <i>Sędzi</i> ... <i>Gminny</i>
Przepis 2. – <i>Wojewoda</i>

Z kolei w zadaniu 16.2. (poziom wykonania 20%) maturzyści mieli wpisać nazwy sądów administracyjnych obu instancji. Większość odpowiedzi wskazuje na mylenie przez nich tych sądów z sądami powszechnymi (najczęściej takimi, których nazwy występowały w innych zadaniach) lub Sądem Najwyższym (przykład 6. i 7.), choć nierzadko formułowano również odpowiedzi, w których zdający wpisywali nazwy sądów nieistniejących w Polsce (przykład 8.) lub niezwiązane z sądownictwem (przykład 9.).

Przykład 6.

Sąd I instancji – ... <i>Sąd</i> ... <i>Rejonowy</i>
Sąd II instancji – ... <i>Sąd</i> ... <i>Apelacyjny</i>

Przykład 7.

Sąd I instancji – ... <i>Sąd</i> ... <i>Okrepcowy</i> <i>Sąd</i> ... <i>Okrepcowy</i>
Sąd II instancji – ... <i>Sąd</i> ... <i>Najwyższy</i> <i>Sąd</i> ... <i>Najwyższy</i>

Przykład 8.

Sąd I instancji – Sąd Nacjonalny
Sąd II instancji – Najwyższy Sąd Administracyjny

Przykład 9.

Sąd I instancji – tenjst tenjstajony
Sąd II instancji – okregowy samonadzobny

Poza wypracowaniem najtrudniejsze w arkuszu (poziom wykonania 16%) okazało się zadanie 26.2., w którym należało rozpoznać jednego z ojców zjednoczonej Europy (kanclerza Adenauera) – podać jego nazwisko i przyporządkować odpowiedni biogram. Niemala część zdających nie próbowała rozwiązać zadania, a spośród rozwiązań błędnych najczęściej wskazywano ministra Schumanna, przyporządkowując mu na ogół biogram prezydenta de Gaulle'a (przykład 10.)

Przykład 10.

nazwisko – Robert Schuman	litera – A
---------------------------	------------

Nieco lepsza, choć także wysoce niezadowolająca, okazała się znajomość przez zdających nazwy najbardziej znanego dokumentu międzynarodowego dotyczącego praw człowieka. Na podstawie fragmentu preambuły *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka* dokument ten rozpoznało 26% zdających, a pozostali tworzyli na ogół nazwy nieistniejących dokumentów, np. dokonując swoistego synkretyzmu z nazwą francuskiej *Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela* czy europejskiej *Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności* (przykład 11. i 12.).

Przykład 11.

Powszechna Deklaracja praw człowieka i obywatela OIC
--

Przykład 12.

Deklaracja praw człowieka i podstawowych wolności

Warte analizy są także rozwiązania innych zadań z kategorii trudnych, przy tym zadań wymagających pojęciowej lub faktograficznej wiedzy przedmiotowej. Tylko 28% zdających miało świadomość, że w Sejmie RP w XXI wieku zasiadał także przedstawiciel mniejszości niemieckiej czy że komitety mniejszości nie są zobligowane do przekroczenia progu wyborczego w skali kraju. Zaprezentowane poniżej niepoprawne odpowiedzi zdających do tego zadania (9.2.) wskazują na braki w podstawowej wiedzy w zakresie funkcjonowania legislatury w naszym państwie (przykład 13. i 14.) lub na niezrozumienie kwestii wyborów parlamentarnych (przykład 15. i 16.).

Przykład 13.

Dane z ostatniej kolumny nie sumuje się do 460, ponieważ tabela przedstawia liczbę mandatów w Sejmie a nie ilość posłów.

Przykład 14.

ponieważ opisano w tym samym referendum odrzucenie z kadencji brzmienia komandantów weteranów licząc do Sejmu - 460

Przykład 15.

Dane z ostatniej kolumny nie sumuje się do 460, ponieważ w wyborach do Sejmu jest 41 okręgów wyborczych

Przykład 16.

Ponieważ wybory do Sejmu RP są proporcjonalne

Zadanie 6. i 7. dotyczyły kwestii demokracji. Pierwsze z nich sprawdzało wiedzę maturzystów w kwestii rodzajów oraz form demokracji, natomiast drugie – weryfikowało rozumienie jej zasad. Poprawnie rozwiązało te zadania – odpowiednio – 36% i 38% zdających. Przytoczone odpowiedzi do zadania 6. świadczą o brakach w podstawowej wiedzy dotyczącej demokracji (luki A. i B.), natomiast niepoprawne odpowiedzi w luce C. wskazują, że zdający udzielali ich nie na podstawie znajomości form państwa a poprzez skojarzenia z nazwą występującą w tekście (przykład 17. i 18.). W przypadku zadania 7. większość zdających poprawnie formułowała jeden argument świadczący o braku demokracji (wszystkie gałęzie władzy w rękach monarchy), ale drugi z tych argumentów był najczęściej nietrafny – niesprzeczny z zasadami demokracji albo wskazujący na brak wiedzy dotyczącej funkcjonowania państw demokratycznych (przykłady 19., 20. i 21.).

Przykład 17.

Tekst traktuje o (A.) plebiscyfie – formie demokracji (B.) głosowania
Opisane wydarzenia miały miejsce w (C.) Niemczech

Przykład 18.

Tekst traktuje o (A.) reformie – formie demokracji (B.) publicznej
Opisane wydarzenia miały miejsce w (C.) Austrii

Przykład 19.

- Występuje form monarchia, w której tron jest dziedziczny przez potomstwa króla

Przykład 20.

- Ministrowie w tym państwie nie są wybierani. Król w tym państwie sprawuje funkcje głowy państwa i rządu, nie ma podziału na dwie osady. Funkcja króla jest absolutna.

Przykład 21.

- ~~Ministrowie~~ ministrowie i rada konsultacyjna nie są wybierani w wyborach demokratycznych (kwalifikacja) przez obywateli.

Jak co roku, zadaniem bardzo trudnym okazało się wypracowanie, przy tym w analizowanej maturze – jak już wskazano – było ono zadaniem najtrudniejszym. Warto podkreślić, że najczęstszy wynik zdających uzyskany za rozwiązanie tego zadania to 0 punktów. Dotyczyło to zarówno tych, którzy nie podjęli próby rozwiązania tego zadania, ale też tych, których realizacje nie były wystarczające, by uznać je za właściwe dla I poziomu wartości merytorycznej (a zatem ich treść nie mogła zostać oceniona jako odpowiadająca częściowej charakterystyce trzech z czterech istotnych aspektów tematu albo pełnej charakterystyce jednego z tych aspektów i częściowej kolejnego). Poniżej zaprezentowano właśnie takie realizacje każdego z tematów. Przykład 22. (realizacja tematu 1.) wskazuje, że zdający często nie mają odpowiedniej wiedzy (oraz popełniają błędy rzeczowe) do właściwej realizacji tematu, pisząc także o kwestiach z nim niezwiązanych (w tym przypadku wymienianie kompetencji bez wskazania na relacje między organami). Realizacja tematu 2. widoczna w przykładzie 23. tylko w części została napisana na temat – gros miejsca zajmuje w tym wypracowaniu kwestia postępowania administracyjnego i sądowno-administracyjnego w Polsce (do której napisania zadający wykorzystał materiały źródłowe do wiązki zadań 16.1. i 16.2.), a realizacja samego tematu jest zbyt lapidarna i występują w niej kardynalne błędy rzeczowe. Przykład 24. (realizacja tematu 3.) to z kolei egzemplifikacja sytuacji, w której zdający pisze esej związany w jakimś stopniu z tematem wypracowania, jednak niewypełniający żadnego z ocenianych aspektów, wskazanych przecież pośrednio także w tymże temacie.

Przykład 22.

Różnice w podziale władzy między Polską a Stanami
 Zjednoczonymi Ameryki ~~dotyczą~~ polegają na różnicach
 systemach partyjnych oraz różnicach pozycji prezydenta w
 prawie konstytucyjnym.

Obowiązki Prezydenta RP, Rady Ministrów i Sejmu parlamentu
 zawarte są w Konstytucji RP. W Polsce występuje system
 parlamentarno-gabinetowy, oznacza to że pozycja Prezydenta

W Periwie jest brona na rżani z wiatką modu. Władca
 Prezydenta RP jest oparta o dowiedzi ~~...~~ i prawa takie
 jak m.in. inicjatywa ustawodawcza, prawo weta, ratyfikacyjne
 umów międzynarodowych, odwołanie medalami zasłużonych
 dyplomatów, ratyfikacyjne wnioski o wzięcie dyplomatów, rozwój
 prawa nad organami sądownymi itd. ~~...~~ Głównymi
 zadaniem Rady Ministrów jest dbanie o bezpieczeństwo oraz
 prowadzenie polityki wewnętrznej i zewnętrznej, stąd
 sprawa z budżetu państwa. W Polsce dowiedzi typowy
 podział władzy na władze sądowniczą, ustawodawczą i
 wykonawczą. W rzeczywistości te odłamki są jednolitym
 Na przykładzie USA można zauważyć różnicę między
 systemami partyjnymi między Polską i USA, w USA występuje system

prezydencki oraz dwupartyjny (jako system polityczny).
 Władza prezydenta jest tam silna, silniejsza niż w Polsce.
~~Władza prezydenta jest tam silna~~ Występuje tam podział o nieomylności
 organów państwowych, brakuje kontroli nad organami
 takimi jak Prezydent czy parlament. Podkreśla to
 sytuację do Polski widok kontrast pomiędzy interwencją
 organu kontroli. W Polsce i takimi organami są
 Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu, Najwyższa Izba
 Kontroli. W USA widok również podział władzy ustawodawczej
 i wykonawczej.

Przykład 23.

Sądy w Polsce dzielą się na powszechne, wojewódzkie oraz administracyjne. Jeżeli chodzi o sądy administracyjne to ostatnim ~~to~~ tym prosię sądownictwo jest Sąd Najwyższy Sąd Administracyjny. Zadaniem sądów administracyjnych jest zajmowanie się sprawami dotyczącymi ^{przed} ~~przebiegu~~ ^{niezakończonym} postępowania administracyjnego, a także instytucji. Jeżeli nie zgodzimy się z ~~opiniami~~ ~~jakiegoś~~ organu decyzją lub postanowieniem jakiegoś organu administracyjnego możemy się odwołać. Jeżeli chodzi o decyzję to będzie to odwołanie natomiast jeżeli mowa tu o postanowieniu to kasacja. Z tym, że od decyzji możemy odwołać się zawsze tak przy postanowieniu nie zawsze przysługuje nam takie prawo. Na odwołanie się lub kasację możemy składać 1 lub 14 dni od dnia otrzymania pisma. Można o kasacji mówić o ostatnim etapie odwoływania się. Jest to odwołanie do Najwyższego Sądu Administracyjnego za pośrednictwem sądu niższej instancji, należy również pamiętać że nie możemy tego zrobić sami. Musi to za nas zrobić adwokat lub osoba prawną. Kasacja to odwołanie się ~~z~~ od przebiegu procesu, jakiegoś uchybienie lub niedopatrzienie podczas postępowania. W postępowaniu karnym najpierw po złożeniu wniosku o wszczęcie postępowania rozpoczyna się postępowanie przygotowawcze, czyli zebranie wszystkich niezbędnych informacji oraz materiałów do wszczęcia rozpoznania karnego. W tym momencie może zostać wszczęte postępowanie na którego wniosek może być wszczęte postępowanie może być prokuratorskie. W postępowaniu karnym mamy zazwyczaj dwie strony oskarżonego oraz poszkodowanego (na którego wniosek również może być wszczęte postępowanie). W postępowaniu karnym oskarżonemu przysługuje prawo do obrony oraz musi mu zostać udowodnione jego wina. Jeżeli w postępowaniu podnie

wyrok niezadowolony ~~z~~ jedna ze stron to to może się odwołać
Procedura odbywa się w sądzie rejonowym wydziale karnym po
odwołaniu się za pośrednictwem sądu I instancji sprawę przekierowuje
się do sądu II instancji - obwodowego. Gdy i tam ~~nie~~ wyrok
nie satysfakcjonuje jedną ze stron ~~na~~ na przykład na uchybienie
lub niedopatrzenie ze strony osób prowadzących sprawę to
może ona odwołać się do sądu administracyjnego. Kasacja
to ostatni środek do odwołania się ~~możemy~~ i możemy
jej użyć gdy ~~coś~~ przesłaliśmy coś ~~świeżkę~~ świeżkę sądową.
Najwyższa Decyzja Naczelnego Sądu Administracyjnego jest
ostateczna i wiążąca.

Przykład 24.

Organizacja Narodów Zjednoczonych ma
 na celu ochronienie praw człowieka oraz rozstrzygnięcie
 wszelkich tematów z nim powiązanych. Dzięki
 ONZ, każdy człowiek żyjący na świecie ma
 swoje prawa, ale niestety, patrząc na sytuację
 w niektórych krajach na te prawa nie mogą
 liczyć. Patrząc na sytuację ludzi, którzy niestety
 musieli żyć w czasach II wojny światowej,
~~dot~~ dostępnymi amoralne zachowania,
 które pozbawiały człowieka, jakichkolwiek
 emocji: ten dehumanizacja. ONZ wiedząc o
 wydarzeniach z poprzednich lat jak najskuteczniej
 chcieli powstrzymać ponowienie się tych
 okrucieństw. Republika Polska swoją
 historię odgrywa bardzo ważną rolę, ponieważ
 nie chce powtórzyć tego co spotkało ją w
 obcych. Dzięki swoim działaniom w dużej
 mierze może pomóc ONZ w ramach wsparcia.
 ONZ swoim działaniem chce ~~dot~~ dotrzeć do
 jak największej ilości państw, jednak jest to

a wykonanie patrząc na sytuację chociażby
 Korei Północnej, w której nadal nakładane są
 kary śmierci na zwykłych, pozbawionych wszelkich
 aspektów moralnych ludzi.

Egzamin maturalny z wiedzy o społeczeństwie ukazuje też problemy zdających z zastosowaniem podstawowej wiedzy ogólnej niezbędnej do odczytywania i interpretacji danych z wykresów oraz tabel. Warto wskazać, że w tym roku po raz pierwszy większość zdających nie miała problemu z odróżnieniem kategorii procenta od punktu procentowego – stało się tak zapewne dzięki ujęciu w zdaniach do zadania 25.2. (poziom wykonania – jak wspomniano – 59%) obu tych kategorii. Znacznie mniej zdających było w stanie poprawnie wyrazić kierunek zmian opinii społecznej na tematy wskazane w obu materiałach źródłowych w zadaniu 25.1. (poziom wykonania 32%). Problemy z rozwiązaniem tego zadania były związane z kwestią braku umiejętności właściwego odczytania danych (przykład 25.) lub niepełnego zastosowania się do polecenia (brak przytoczonych danych – przykład 26.).

Przykład 25.

...2...początku...społeczne...militar...ie...Polsce
 może być...pewne...zaangażowania...ONZ...a...następnie
 chcieli aby mimo...Łączność...stojąca...innych
 przysłużyć NATO w Polsce

Przykład 26.

Polska ma...wielkie...rozwarstwienie...do...Najle
 więcej...rozwarstwienie...wielkie...wielkie
 w Polsce...jest...o...
 w...określenie...P.

Nieco słabiej zdający rozwiązali zadanie 2. (poziom wykonania 28%), w którym na podstawie danych zamieszczonych na wykresie należało porównać poziom rozwarstwienia społecznego w USA z tym w ukazanych państwach Europy. Błędne rozwiązania wskazują czasem na niezrozumienie polecenia (przykład 27.) lub pojęcia rozwarstwienia społecznego (przykład 28.), ale częściej związane one były z niewłaściwym przytoczeniem danych (przykład 29.) lub nieumiejętnym ich porównaniem (przykład 30.). Część odpowiedzi zdających wskazuje na występowanie wszystkich tych uchybień (przykład 31. i 32.)

Przykład 27.

Ne...wskazanych...państwach...średnie...zarobki...
 mieszkań...80%...80%...
 USA...
 iż...USA jest...europejskiego

Przykład 28.

Spśród...państw...Danii...największe...rozwarstwienie
 społeczne - 120%...najbiedniejszych...USA...
 do...USA...Danii...
 następuje...Francji...110%...80%

Przykład 29.

Ne...państwach...europejskich...występuje...
 rozwarstwienie...USA...
 zarabiają...120%...
 amerykańskie

Przykład 30.

W Stanach Zjednoczonych panuje duże rozwarstwienie społeczne, ponieważ aż między 10% a 120% waha się odsetek średniego dochodu 40% najbiedniejszych mieszkańców w USA w porównaniu do dochodów podanych państw europejskich.

Przykład 31.

W Stanach Zjednoczonych panuje duże rozwarstwienie społeczne. Biedniejsi mieszkańcy USA, z wyjątkiem Niemiec, mają niższe zarobki niż najbiedniejsi mieszkańcy państw europejskich. Odsetek jest tak wysoki, np. 120% w przypadku Niemiec. Natomiast ludzie z USA np. Niemcy ponad 80%.

Przykład 32.

Pomiędzy państwami Europy z wyjątkiem państw zjednoczonych występuje dość znaczne rozwarstwienie społeczne. Na przykład średni dochód państw Europy jest wyższy niż średni dochód mieszkańca USA. Taka sytuacja jest w przypadku każdego państwa z wyjątkiem Niemiec. Natomiast jeśli chodzi o dochód najbardziej ubogich to zawsze jest on wyższy w USA.

Co interesujące, najtrudniejszym zadaniem krótkiej odpowiedzi innym niż wymagające podania nazw czy nazwiska było zadanie 9.1. (poziom wykonania – jak wspomniano – 17%), w którym zdający mieli uzasadnić trafność wskazanego w tekście wniosku dotyczącego porównania deformacji wyborczych w systemach Saint League'a i d'Hondta. Mimo że zadaniu towarzyszyły tabele z wynikiem wyborczym i liczbami mandatów poszczególnych komitetów wyborczych w elekcjach z 2001 i 2015 roku, na podstawie których można było zbudować trzy argumenty, większość zdających nie była w stanie otrzymać za jego rozwiązanie więcej niż 0 punktów. Błędne odpowiedzi części zdających wynikały z niezrozumienia przez nich problematyki wyborczej – ich odpowiedzi abstrahowały bowiem od kwestii różnych w tych latach decyzji wyborczych społeczeństwa (przykłady 33. i 34.) albo w inny sposób nie dotyczyły kwestii systemu przeliczania głosów na mandaty (przykłady 35. i 36.). Bywały też odpowiedzi, w których wyciągano – czasem nietrafne – wnioski niezwiązane z realizacją polecenia (przykład 37.).

Przykład 33.

- KW PiS w 2001 r. uzyskał 44 mandaty, a w 2015 r. aż 235
- KW PO w 2001 r. uzyskał 65 mandaty, a w 2015 r. uzyskał 138
- KW PSL w 2001 r. uzyskał 42 mandaty, a w 2015 r. 16.

Przykład 34.

- W 2001 roku ~~1~~ KW AWS uzyskał 5,60% głosów, podczas gdy w 2015 r. nie osiągnął on progów wyborczych 5%.
- W 2001 r. ~~44~~ KW PiS uzyskał 8,50% głosów, podczas gdy w 2015 r. – 37,58% głosów.
- W 2015 r. KW Kukiz'15 i KW Nowoczesna Ryszarda Petru ~~nie~~ w przeciwnieństwie do 2001 r. – mieli reprezentację w parlamencie.

Przykład 35.

- ~~Ważnym elementem~~ Chcąc, te partie, które mają większą.
- Ordynacja proporcjonalna, wiele małych i tych okręgów wyborczych.
- Chcąc wiele partii, które mają większą odpowiednią ilość głosów, wielopartyjność.

Przykład 36.

- największą ilość mandatów otrzymały dwie największe partie, które otrzymały największą ilość głosów
- nie każda partia ma możliwość dostania się do sejmu - nie wszystkie ~~otr~~ otrzymują mandaty
- decyzje zapadające w Sejmie nie są podejmowane równo - biorąc pod uwagę wszystkie poglądy partii i mogą zostać przegłosowane przez 1 lub 2 partie.

Przykład 37.

- w roku 2001 politycznie komitet KKH SLD-UP zdobył największą ilość mandatów, a pozostałe komitety dostały przydzielone mniejsze ilości mandatów. Wizualnie ~~ma~~ ilość mandatów przypomina system jednopartyjny.
- po zmianie metody liczenia głosów, ~~wprowadzenia~~ na przyszłość roku 2015 widzimy wysunięcie się dwóch komitetów z przeważającą liczbą miejsc - mają oni największy wpływ na ~~decyzje~~ sprawę państwową
- w roku 2015 p. komitety KKH Kultury i Sportu, KKH Nowoczesna, Ryszard Petru, prof. KKH. PSL zdobyli niewielką ilość mandatów, jako przedstawiciele swoich wyborców mają niewielki wpływ na sprawę państwową

Interesujące są także spostrzeżenia dotyczące wiązki zadań 19.1. i 19.2. Drugie z tych zadań – jak już wspomniano – znalazło się w kategorii zadań umiarkowanie trudnych, a pierwsze z nich poprawnie rozwiązało znacznie mniej zdających (poziom wykonania 34%). Oba zadania sprawdzały umiejętność korzystania z zamieszczonych przepisów prawnych, przy tym w zadaniu 19.2. należało odnieść się do dwóch z tych przepisów, a zadanie 19.1. można było poprawnie rozwiązać, przetwarzając informacje z min. trzech przepisów. To właśnie kwestia braku u dużej części maturzystów umiejętności wykonania szerszej syntezy czy też pośpieszne czytanie przez nich zamieszczonych materiałów wydają się głównymi przyczynami takiej różnicy między wynikami obu zadań. Zamieszczone przykłady obrazują, że zdający nie wzięli pod uwagę w swej odpowiedzi jednej (38. i 39.) lub kilku informacji (40. i 41.).

Przykład 38.

Termin – ~~26~~¹⁹ września 2018 r. rok.....
 Uzasadnienie – Paweł... nie został poinformowany o możliwości odstąpienia od umowy, dlatego za ~~14~~ dni oprócz 14 dni ma dodatkowo 12 miesięcy na odstąpienie od umowy.....

Przykład 39.

Termin – 12 września 2018 r.....
 Uzasadnienie – Paweł nie został poinformowany o prawie do odstąpienia od umowy i więc zgodnie z Art. 29.1 prawo do odstąpienia od umowy wygasa 12 miesięcy po ~~stwierdzeniu~~ zawarciu umowy. Bieg terminu ^{wz. Art 29 1) e} zaczyna się od ~~objęcia~~ objęcia i przedanie ostatniej rzeczy w przypadku, które było to 4 dni po wystawieniu pierwszej rzeczy.....

Przykład 40.

Termin – ~~26~~¹⁹ września 2018 r. rok.....
 Uzasadnienie – Paweł... nie został poinformowany o możliwości odstąpienia od umowy, dlatego za ~~14~~ dni oprócz 14 dni ma dodatkowo 12 miesięcy na odstąpienie od umowy.....

Przykład 41.

Termin – 18 września 2018 r.....
 Uzasadnienie – ~~18~~ w, 19 września mając 18 już 14 dni więc ostatecznym terminem jest 18 września.....

Ostatnie zadanie sprawdzające nade wszystko umiejętność czytania ze zrozumieniem i przetwarzania podanych informacji, którego rezultat był niezadowolający, to zadanie 30. (poziom wykonania 35%). Odpowiedzi znakomitej większości zdających wskazują, że nie mieli oni problemu z prostym odczytaniem tekstu i poprawnym wpisaniem korzyści dla społeczeństw z krajów producentów (poprawnie wpisywano któreś z właściwych zdań z tekstu). Barię dla blisko 3/4 maturzystów okazało się natomiast poprawne przetworzenie informacji – w przypadku korzyści dla nabywców z Globalnej Północy wpisywano bowiem albo korzyści dla producentów (przykłady 42. i 43.), albo wykazywano się niezrozumieniem idei czy zasad opisanego w tekście „Sprawiedliwego Handlu” (przykłady 44. i 45.).

Przykład 42.

korzyść dla nabywców z Globalnej Północy – ochrona praw
 producenta

Przykład 43.

korzyść dla nabywców z Globalnej Północy – przeciwna... cena... pomoc... w.....
 .. prowadzeniu... swojej... działalności... w... sposób... odpowiedzialny
 .. bezpieczny... dla... i... środowiska

Przykład 44.

korzyść dla nabywców z Globalnej Północy – niższa... cena... produktu

Przykład 45.

korzyść dla nabywców z Globalnej Północy – .. kontrola... rynku... na... Globalnym Półkuli...
 .. dotyczy... producentów... oraz... w... ich... warunkach... odbywa... się... produkcja